

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2002 vp

Hallituksen esitys valtuudesta valtioneuvoston myöntämiseksi suomalaisille lentoyhtiöille kos- kien kolmansille osapuolille aiheutuvia sotaris- kivahinkoja

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä syyskuuta 2002 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen valtuudesta valtioneuvoston myöntämiseksi suomalaisille lentoyhtiöille koskien kolmansille osapuolille aiheutuvia sotariskivahinkoja (HE 110/2002 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Veikko Kantola, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Yrjö Mäkelä, liikenne- ja viestintäministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta antaisi perustuslain 82 §:n 2 momentissa tarkoitetun suostumuksensa siihen, että valtioneuvosto voisi myöntää määräämillään ehdoilla vastavakuuksia vaatimatta valtioneuvoston suomalaisten lentoyhtiöiden sotariskin piiriin kuuluvien, kolmansille osapuolille aiheutuvien henkilö- ja esinevahinkojen osalta. Valtuudet valtioneuvoston myöntämiseen esitetään annettaviksi siten, että niiden perusteella voidaan 1.10.2002—30.4.2003 välisenä aikana myöntää väliaikaisia takuita samalla tavoin kuin valtioneuvosto on

eduskunnan suostumuksella (talousarviosarja 6/2001 ja 3/2002) 25.9.2001—30.9.2002 välisenä aikana myöntänyt. Järjestelyllä korvataan syyskuussa 2001 irtisanotut lentoyhtiöiden sotariskivakuutukset. Muiden ehtojen suhteen takuu annettaisiin erikseen sovittavalla tavalla, kuitenkin niin, että kolmansien osapuolien henkilö- ja esinevahingot katettaisiin enimmillään 1,5 miljardiin euroon asti tai vastaavaan määrään Yhdysvaltain dollareissa vahinkotapahtumaa kohden.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Valiokunta on aiemmin vastaavaa vakuusasiaa käsitellessään kiinnittänyt huomiota vakuusjärjestelyn maksullisuuteen, kestoon ja seurantaan (VaVM 14/2001 vp ja VaVM 1/2002 vp).

Vakuusjärjestelyjen maksullisuus. Vakuusjärjestelyn maksullisuudesta on asian ensimmäisen eduskuntakäsittelyn jälkeen päätetty valtion lainannosta ja valtioneuvoston antaman lain muutoksella (986/2001 — HE 196/2001 vp), joka mahdollistaa takausmaksun perimisen myös valtiontakuista. Takuumaksuihin vaikuttavat erinäisten katettavaan riskiin vaikuttavien seikkojen lisäksi myös kilpailutekijät.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtiontakuiden piirissä nykyään olevat viisi yhtiötä maksavat takuumaksuja yhteensä noin 400 000 euroa kuukaudessa. Maksutaso on määriteltä komission antamien suositusten mukaisesti noudattaen alhaisinta hinnoittelutapaa. Menettelyä noudatetaan yleisesti myös muualla Euroopassa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan näin määräytyvät maksut ovat alhaisempia kuin esimerkiksi Ruotsissa sikäläisten lentoyhtiöiden vapailta markkinoilta hankkimien vakuutusten vakuutusmaksut. Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton valiokunnalle antaman tiedon mukaan Suomen menettely ei kuitenkaan anna aiheutta huomautuksiin. Asiantuntijakuulemisessa kävi myös ilmi, että esimerkiksi Yhdysvallat myöntää valtiontakuita komission linjaamaa hintatasoa edullisemmin.

Vakuusjärjestelyiden kesto. Valtuuksia esitetään jatkettavaksi 30.4.2003 asti. Niitä käytettäisiin vain, jos se olisi välttämätöntä lentoliikenteen turvaamiseksi kilpailuseikat huomioon ottaen tavalla tavalla. Valtiontakuiden jatkaminen perustuisi myös Euroopan unionissa sovitettavaan

yhteiseen linjaan sen mukaan kuin lokakuussa pidettävissä Ecofin- sekä liikenne- ja teleministeriöiden kokouksissa päätetään. Komissio on suositellut takuujärjestelyiden jatkamista aina lokakuun loppuun asti. Hallituksen esityksessä katsotaan, että tätäkin pidempi aika saattaa osoittautua tarpeelliseksi, jotta vireillä olevat valmistelut yhteisestä eurooppalaisesta tai sitä laajemmasta kansainvälisestä vakuusjärjestelystä voidaan saattaa päätökseen.

Seuranta. Suomen ensisijaisena pyrkimyksenä on palata markkinapohjaiseen vakuutusjärjestelmään niin pian kuin se on kokonaisuus huomioon ottaen mahdollista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan markkinoilla tällä hetkellä olevat, vielä harvat tuotteet eivät täytä lentoliikenteen vaatiman vakaan toimintaympäristön edellytyksiä lyhyen irtisanomisaajan, alhaisen vakuutuskapasiteetin tai korkean hintatason vuoksi. Ne saattavat myös olla tosiasiallisesti pienimpien lentoyhtiöiden ulottumattomissa. Koska olemassa olevat vakuutukset eivät ole valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtionkaan näkökulmasta riittäviä, väliaikaiset takuujärjestelyt ovat tarpeen kuluvaan syyskuun jälkeenkin. Valiokunta korostaa kuitenkin, että yksittäisen valtion myöntämä takuu tai yhteisesti sovittavan kansainvälisen erityisvakuutusyhtiön toiminta on vain väliaikaisratkaisu. Lopullisena tähtäimenä tulee olla mahdollisimman pitkäaikainen paluu avoimille vakuutusmarkkinoille.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta päättää perustuslain 82 §:n 2 momentin mukaisesti antaa suostumuksensa sille, että valtioneuvosto voi vastavakuuksia vaatimatta myöntää 1.10.2002—30.4.2003 välisenä aikana valtiontakuun valtioneuvoston erillisellä päätöksellä siinä määriteltävine ehtoineen suomalaisten lentoyh-

tiöiden sotariskin piiriin kuuluvien, kolmansille osapuolille aiheutuvien henkilö- ja esinevahinkojen osalta enimmillään 1 500 000 000 euroon asti tai vas-

taavaan määrään Yhdysvaltain dollareissa vahinkotapahtumaa kohden ja

että nämä määräaikaisten valtioneuvostolle myönnettyjen valtuudet ovat voimassa 30 päivään huhtikuuta 2003 saakka.

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Maria Kaisa Aula /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Olavi Ala-Nissilä /kesk
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Matti Huutola /vas
Timo Ihamäki /kok
Seppo Kääriäinen /kesk
Reijo Laitinen /sd
Markku Laukkanen /kesk
Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Tuija Nurmi /kok

Mauri Pekkarinen /kesk (osittain)
Virpa Puisto /sd
Ola Rosendahl /r
Anni Sinnemäki /vihr
Sakari Smeds /kd
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Kari Uotila /vas
Jukka Vihriälä /kesk
vjäs. Ulla Juurola /sd
Kari Kantalainen /kok
Hannes Manninen /kesk (osittain).

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.